

Education at a Glance 2009: OECD Indicators

Summary in Danish

Education at a Glance 2009: OECD indikatorer

Sammendrag på dansk

- Education at a Glance er OECD's årlige udgivelse af international sammenlignelig statistik om uddannelse.
- I 2009 udgaven ses der nærmere på, hvordan uddannelsessystemer fortsat ekspanderer. I 2007 gennemførte næsten dobbelt så mange personer en videregående uddannelse, end det var tilfældet i midten af 1990'erne.
- I forbindelse med en økonomisk afmatning, hvor økonomiske ressourcer er begrænsede, men hvor behovet for investering i human kapital er højt, ser publikationen på uddannelsesmæssige processer, finansiering og udbytte, der er afgørende for, hvorvidt uddannelsessystemer giver 'value for money'.

Effektiv investering af knappe ressourcer i voksende uddannelsessystemer

Under en økonomisk afmatning intensiveres presset for mere effektive uddannelsessystemer fra to sider: På den ene side vil der være en større begrænsning af økonomiske ressourcer; på den anden side vil det være vigtigere end nogensinde at investere i human kapital, da erhvervelsen af relevante færdigheder og kompetencer er essentielle forudsætninger for økonomisk genrejning.

Education at a Glance 2009 giver et detaljeret overblik over uddannelsessystemernes fortsatte vækst, deres udbytte, finansiering og organisering. Disse data giver mulighed for en bred vifte af analyser af, i hvilket omfang uddannelsessystemerne giver 'value for money', og om de på effektiv vis leverer de ønskede resultater.

Væksten fortsætter

Gennem det sidste årti er omfanget af uddannelsesaktiviteten vokset markant. Mest bemærkelsesværdigt er det, at antallet af personer, der deltager i uddannelse udover den obligatoriske skolegang, er vokset fra en mindre andel til en stor majoritet. Denne udvikling fortsætter idet stort set universel deltagelse i ungdomsuddannelser, følges op af en kraftig stigning i indskrivningen af studerende ved de videregående uddannelser. I 2007 havde en tredjedel af ungdomsårgangen (25-34-årige) taget en videregående uddannelse. I nogle lande (Canada, Japan, Korea og Rusland) tager over halvdelen af ungdomsårgangen en videregående uddannelse (indikator A1).

I *Education at a Glance* opgøres denne ekspansion i form af opgørelser over antal indskrevne personer fordelt på alder, antal års uddannelse, kvalifikationer samt en profil af den voksne befolknings uddannelsesniveau. På hvert af disse områder kan der identificeres en væsentlig vækst siden 1995, men landene varierer markant fra hinanden med hensyn til vækstens størrelse, samt i hvilket omfang væksten er blevet opretholdt i slutningen af denne periode.

Indikatoren for antallet af indskrevne personer (**Indikator C1**) viser, at 81 % af de 15-19-årige var i uddannelse i 2007, hvilket er en stigning på syv procentpoint siden 1995. Da deltagelse i ungdomsuddannelse allerede kunne betragtes som tæt ved universel i mange lande i midten af 1990'erne, har der kun været små forandringer her. Lande som Tjekkiet, Grækenland, Ungarn, Irland og Polen har for nyligt oplevet markante stigninger og har i dag en høj deltagelse i ungdomsuddannelse. Mens Mexico og Tyrkiet også har oplevet bemærkelsesværdige stigninger, er det fortsat kun halvdelen af de 15-19-årige, der er under uddannelse i de to lande. En tilsvarende vækst – på syv procentpoint – i andelen af 20-29-årige, der er under uddannelse, betyder, at hver fjerde person i sine 20'ere er studerende. I Tjekkiet, Grækenland og Ungarn er andelen mere end fordoblet siden

1995, og alle lande bortset fra Portugal og England har oplevet en stigning i denne andel.

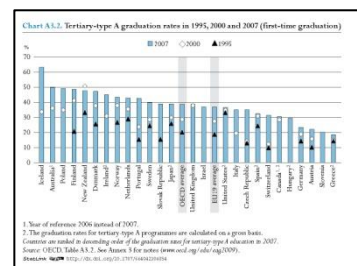
Disse tal for hvor store andele, der deltager i uddannelse matches af øgede kvalifikationer (**indikator A2 og A3**). Den mest bemærkelsesværdige forandring her er andelen af befolkningen, der gennemfører en mellemlang eller lang videregående uddannelse (type A). Gennemsnitligt 39 % opnåede en sådan uddannelse i 2007 i OECD landene, hvilket er næsten det dobbelte af niveauet i 1995. Der har været en stigning i alle lande, men vækstens størrelse og tidspunkt varierer markant. I Danmark, Finland, New Zealand, Norge og Spanien blev markante stigninger fra 1995-2000 efterfulgt af en langsommere vækst eller oven i købet (i New Zealands tilfælde) et fald i de følgende syv år. I kontrast hertil har stigningen været koncentreret til den senere periode i Grækenland (selv når man tager højde for faldet de seneste tre år), Japan, Portugal og Sverige. Det er også tilfældet i Tjekkiet og Schweiz, hvor gennemførelsesraten blev næsten tredoblet mellem 2000 og 2007. Således fortsætter nogle lande med at øge befolkningsandelen i deres videregående uddannelsessystem, mens andre lande oplever en opbremsning i denne udvikling.

Denne længerevarende stigning i uddannelsesniveaet betyder nu, at de yngre generationer har opnået en profil med et højere uddannelsesniveau end de ældre generationer (**Indikator A1**). Eksempelvis har gennemsnitligt næsten 80 % af de 25-34-årige, men blot lige over halvdelen af de 55-64-årige gennemført en ungdomsuddannelse. I tilfælde som Grækenland, Irland og Korea har et overvældende flertal af yngre beskæftigede gennemført en ungdomsuddannelse, mens det kun er en minoritet af den aldersgruppe, der nærmer sig pensionsalderen, der har nået dette uddannelsesniveau. Opnåelse af en videregående uddannelse er steget mellem disse aldersgrupper fra en ud af fem til mere end en ud af fire.

Tre særlige træk ved denne udvikling er:

- Store kønsforskelle, der i nogle lande er i kvinders favør, men ikke i alle. Eksempelvis er der i Finland, Grækenland, Ungarn, Norge, Polen, Slovakiet og Sverige cirka dobbelt så mange kvinder som mænd, der opnår en mellemlang eller lang videregående uddannelse, mens det i Island er mere end dobbelt så mange. I Østrig, Tyskland og Schweiz er der på den anden side ingen kønsforskelle, og i Japan får flere mænd end kvinder en uddannelse på dette niveau (**indikator A3**).
- Et stigende antal studieophold i udlandet. I det seneste år er antallet af internationale studerende steget med 3,3 % til over 3 millioner universitetsstuderende (**indikator C2**).
- Indflydelsen af befolkningstilvæksten i nogle lande, der belaster de videregående uddannelsessystemer yderligere, som det er tilfældet i eksempelvis Irland, Spanien og Tyrkiet.

Diagram A3.2 : Andelen af gennemførte mellemlange og lange videregående uddannelser i 1995, 2000 og 2007

Kvaliteten af det uddannelsesmæssige udbytte

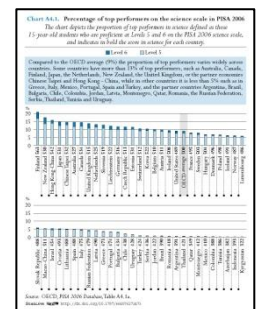
Mens formelle kvalifikationer er en god indikator på succesfuld gennemførelse af uddannelser, viser Education at a Glance giver en bred vifte af øvrigt udbytte ved uddannelse så som erhvervelse af viden og evner, beskæftigelsesniveau og løn, samt socialt udbytte.

Undersøgelser, som eksempelvis PISA-undersøgelsen, måler helt konkret på den viden og de evner eleverne besidder. I denne udgave bliver resultaterne fra den nyeste PISA-undersøgelse introduceret. Her bliver der fokuseret på eleverne, der har opnået et højt niveau inden for naturvidenskabelige kompetencer i 15-års-alderen (**Indikatorer A4 og A5**). Mange af disse elever vil få en karriere inden for de naturvidenskabelige professioner med stor betydning for landets økonomi. Denne indikator viser store forskelle mellem lande for så vidt angår andelen af elever, der præsterer virkelig godt. De elever, der præsterer godt, er kendetegnet ved en positiv attitude i forhold til naturvidenskab. Omtrent hver fjerde af disse elever har en socioøkonomisk baggrund, der ligger under gennemsnittet for deres land, hvilket viser, at en dårlig social baggrund ikke er en uoverstigelig forhindring.

Uddannelses betydning for den enkeltes jobmuligheder er større end nogensinde på denne tids svære arbejdsmarked. Personer, der ikke har opnået en ungdomsuddannelse, har vist sig at være væsentligt mere sårbare over for arbejdsløshed under en lavkonjunktur end personer med bedre kvalifikationer (**indikator A6**). Endvidere har unge med lavere kvalifikationer, der mister deres job, en større risiko for at forblive arbejdsløse i en længere periode: i de fleste lande er over halvdelen af de arbejdsløse 25-34-årige med lavt uddannelsesniveau, langtidsledige (**indikator C3**). De unge, der fuldfører en videregående uddannelse og finder arbejde opnår en høj løn – mere end 50 % højere i de fleste lande – og i nogle lande er denne lønforskel øget (**indikator A7**). I OECD-landene giver en videregående uddannelse et gennemsnitligt nettoudbytte på det dobbelte af en ungdomsuddannelse (**indikator A8**).

Sådanne økonomiske opgørelser er i år ledsaget af en ny indikator for socialt udbytte af uddannelse (**indikator A9**). Fokus er på tre aspekter, der afspejler sundheden og sammenhængskraften i samfundet: selv vurderet sundhedstilstand, interesse for politik og tillid til andre mennesker. Alle disse aspekter har en positiv sammenhæng med uddannelsesniveau, men adskiller sig i forhold til hvilket uddannelsesniveau, der viser den mest positive sammenhæng. Studerende, der gennemfører en ungdomsuddannelse vil i højere grad rapportere et godt helbred end personer, der ikke fuldfører en uddannelse på dette niveau. En øget interesse for politik og en tro på, at andre mennesker vil være retfærdige er mere relateret til opnåelse af en videregående uddannelse.

Diagram A4.1 : Procentdel af elever, der præsterer virkelig godt på PISAs videnskabskala I 2006

Finansiering af uddannelse

Niveauet for investering i uddannelse er delvist afhængigt af landets ressourcer; dog er korrelationen mellem udgifter pr. studerende og BNP pr. indbygger tydeligere på folkeskole- og ungdomsuddannelsesniveauer end på de videregående uddannelser (**indikator B1**). Udgifter til uddannelse voksede det sidste årti hurtigere end BNP i næsten halvdelen af landene (**indikator B2**). Bortset fra de videregående uddannelser har dette betydet en markant stigning i udgifter pr. elev, mens udgifterne på det videregående niveau ikke altid har fulgt det stigende antal studerende, hvilket har haft den konsekvens, at udgifterne pr. studerende er faldet i en tredjedel af OECD og partnerlandene (**indikator B1**).

Udgifter til uddannelse fortsætter med at udgøre end stor andel af de offentlige ressourcer. Dette på trods af, at uddannelsesudgifterne som andel af offentlige budgetter varierer fra 22% i Mexico til 10% eller mindre i Tyskland, Italien og Japan (**indikator B4**). På grund af et pres for at finde alternative finansieringskilder, kan der i de fleste lande identificeres en større vækst i private midler investeret i uddannelse end offentlige midler. På trods af, at gennemsnitligt 85% af alle udgifter til uddannelse er offentligt finansierede, er andelen af offentlige midler meget mindre for videregående uddannelse i nogle lande. Private investeringer udgør således størstedelen af de samlede udgifter til videregående uddannelse i Australien, Canada, Japan, Korea og USA, samt partnerlandene Chile og Israel (**indikator B3**). En væsentlig årsag til disse forskelle er niveauet af årlige undervisningsafgifter: I syv OECD-lande eksisterer undervisningsafgifter ikke, mens en tredjedel af landene opkræver mere end USD 1500 (**indikator B5**).

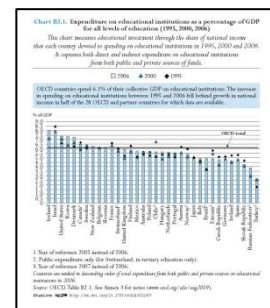
Rammerne for undervisning.

Gode rammer for undervisningen er afgørende for at sikre uddannelsessystemers effektivitet. Dette er i et vist omfang et spørgsmål om ressourcer. I OECD-landene er den gennemsnitlige klassestørrelse for 1.-6. klassetrin lidt over 21 elever pr. klasse (**indikator D2**). I blot tre lande er klassestørrelsen over 25, og siden 2000 har der været et bemærkelsesværdigt fald i klassestørrelsen i nogle af de lande, der tidligere lå højt – dette gør sig særligt gældende for Korea og Tyrkiet.

Et andet aspekt i finansieringen af uddannelse, hvor der ses en større variation end på klassestørrelsen, er læreres lønninger (**indikator D3**). Efter 15 års anciennitet varierer lønnen for en folkeskolelærer fra mere end det dobbelte af BNP pr. indbygger i Korea, til under 75 % af BNP pr. indbygger i Island og Norge samt i partnerlandene Estland og Israel.

Organiseringen af undervisningen varierer ligeledes i høj grad. I

Diagram B2.1 : Udgifter til uddannelsesinstitutioner som procentdel af BNP (1995, 2000, 2006)

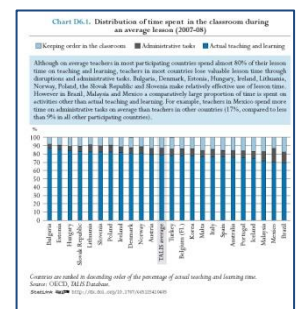
offentlige grundskoler underviser lærerne mindre end 650 timer årligt i Danmark, Ungarn, Tyrkiet og partnerlandet Estland, mens der årligt undervises 1080 timer i USA (**indikator D4**).

Nye indikatorer fra OECD's TALIS undersøgelse (Teaching and Learning International Survey) præsenterer nogle mere detaljerede overvejelser over undervisningen (**indikator D5 og D6**). TALIS er den første internationale undersøgelse, der fokuserer på undervisningsmiljø og arbejdsforhold for skolelærere, baseret på besvarelser fra skoleledere og lærere i 23 lande, der underviser elever på 7.-10. klassetrin.

Lærere i TALIS beskriver, at modtagelse af evaluering, feedback og anerkendelse har en positiv effekt på deres jobtilfredshed, hvilket fører til forandringer i deres undervisningspraksis og øger deres professionelle udvikling som lærere. Men en række lande har en relativt svag evalueringsstruktur og opnår ikke fordelene ved en sådan praksis. Mere end hver tredje skole i Portugal, Østrig og Irland har ikke haft nogen skoleevaluering i de foregående fem år. I gennemsnit blandt OECD-landene har 22 % af lærere ikke modtaget nogen form for evaluering eller feedback i de foregående 5 år. Dette gør sig gældende for mere end 45 % af lærerne i Italien og Spanien (**indikator D5**).

TALIS så også nærmere på læreres undervisningspraksis, opfattelse og professionelle attitude (**indikator D6**). På trods af, at lærere i de fleste deltagerlande i gennemsnit bruger næsten 80 % af deres undervisningstid på undervisning, mister lærere i mange lande værdifuld undervisningstid ved afbrydelser og administrative opgaver. Lærere er mere tilbøjelige til at opfatte elever som aktive deltagere i processen med at opnå viden, end til at opfatte deres egen rolle som at formidle information og demonstrere korrekte løsninger. Dog lægger lærere i alle landene mere vægt på at sikre, at undervisningen er velstruktureret end på mere elev-orienterede tilgange.

Diagram D6.1 : Fordeling af tiden anvendt i klasselokalet i løbet af en gennemsnitlig lektion (2007-08)

© OECD 2009

Dette sammendrag er ikke en officiel OECD oversættelse.

Reproduktion af dette sammendrag er kun tilladt på betingelse af, at OECD copyright og titel på den originale publikation nævnes.

Sammendrag på flere sprog er oversatte uddrag af OECD publikationer, der oprindeligt blev publiceret på engelsk og fransk.

De er gratis tilgængelige på OECD Online Bookshop www.oecd.org/bookshop/

For yderligere oplysninger kan man kontakte afdelingen OECD Rettigheder og Oversættelser, Direktoratet for Offentlige Anliggender og Kommunikation på: rights@oecd.org eller pr. fax: +33 (0)1 45 24 99 30.

OECD Rights and Translation unit (PAC)
2 rue André-Pascal, 75116
Paris, France

Besøg vores website www.oecd.org/rights/

